

RAPORT

de evaluare și acreditare a Institutului de Filologie al AȘM

Profilul de cercetare: *Literatura română și folclorul din Moldova*

Comisia pe profilul de cercetare:

CIOCOI Tatiana, dr. hab., conf. univ., Universitatea de Stat din Moldova

GHILAȘ Ana, dr., conf. univ., Universitatea de Stat din Moldova

CRISTEI Tamara, dr., conf. univ., Universitatea Academiei de Științe a
Moldovei

CHIȘINĂU 2013

1. Cadrul tematic și instituțional de cercetare

În perioada evaluată (2007-2011) **direcția principală de cercetare** a Centrului de Literatură și Folclor a fost valorificarea și promovarea patrimoniului literar-folcloric al Republicii Moldova în noul context european. Aceasta a cuprins cercetări științifice fundamentale în următoarele domenii:

- 1) Reîntregirea și valorificarea moștenirii literare;
- 2) Legitățile și tendințele procesului literar contemporan;
- 3) Probleme teoretice ale istoriei și criticii literare;
- 4) Probleme de folclor literar.

Temele instituționale de cercetare pentru anii 2007-2011:

1. Personalități culturale ale Moldovei secolelor XVII-XIX în context european. Conducătorul proiectului – acad. Mihai Cimpoi, cercetător științific principal, responsabil de Sectorul de literatură premodernă și modernă.

Proiectul a avut drept **scop** reinterpretarea creațiilor personalităților Moldovei secolelor XVII-XIX dintr-o grilă actualizată, ce impune necesitatea studierii aspectelor interculturale sau multiculturale.

Rezultatele cercetărilor. Cercetarea și reinterpretarea moștenirii cultural-literare din sec. al XVII-lea – XIX-lea a procesului literar premodern și modern sub semnul interferenței cu tradițiile latine și bizantine, grecești și slavone, germane sau franceze a condus la scrierea mai multor articole și studii științifice. Au fost investigate operele scriitorilor care s-au format în zonele de intersecție ale mai multor culturi: Nicolae Milescu Spătarul, Dimitrie Cantemir, B.P. Hasdeu, Vasile Cârlova, reprezentanții *Școlii Ardelene*, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Constantin Stere ș.a. De asemenea faptele acumulate au servit drept bază pentru alcătuirea și redactarea unor referate la diferite manifestări științifice din cadrul Institutului de Filologie și Uniunii Scriitorilor din Moldova. Au fost folosite ca material pentru diferite cursuri universitare de istorie a literaturii române. Au fost utilizate la prezentarea unor emisiuni radiofonice și TV din republică și din România.

Componenta nominală: Cimpoi, M., acad., dr. hab., cercetător științific principal, Corbu H., acad., dr. hab., cercetător științific principal, Caraman V., dr., cercetător științific, Zavadschi A., dr., cercetător științific superior, Balmuș P., cercetător științific, Korolevski Sv., cercetător științific, Matei V., cercetător științific.

2. Un secol de literatură națională din Basarabia și Republica Moldova. 1900-2000. Conducătorul proiectului: Dolgan Mihail, academician, dr. hab. în filologie, cercetător științific principal.

Principalul rezultat al proiectului este apariția dicționarului *Un secol de literatură națională*. Lucrarea este o cercetare de tip enciclopedic cu caracter de sinteză istorico-literară, împlinind un gol în studiul culturii române din partea stângă a Prutului. Acest studiu este un instrument indispensabil pentru criticii și istoricii literari interesați de fenomenul literar și cultural din Basarabia, un ghid util pentru profesorii universitari, învățători și elevi. Pentru prima dată fenomenul literar românesc din acest spațiu este cercetat într-un mod sistemic, exhaustiv, cu obiectivitatea și instrumentul științific de ultimă oră, fără grundul ideologizant-închistator și reduționismul unor cercetări similare de mai înainte. Sintetizând o vastă informație istorico-

literară, Dicționarul valorifică nume de scriitori, opere, grupări literare, reviste, asociații și reuniuni de creație, curente literare din Basarabia de la înc. sec. XX până la cele mai recente apariții și manifestări de creație din cadrul Republicii Moldova.

Componența nominală: Dolgan M., acad., dr. hab., cercetător științific principal, Pânzaru S., dr. hab., cercetător științific principal, Burlacu A., dr. hab., cercetător științific principal, Bilețchi N., m. cor., dr. hab., cercetător științific principal, Ciocanu I., dr. hab., cercetător științific principal, Cenușă F., dr., cercetător științific superior, Bâtcă V., dr., cercetător științific superior, Postu M., dr., cercetător științific superior, Roșca, T., dr. cercetător științific superior, Răileanu V., cercetător științific, Corcinschi N., cercetător științific, Matei, C., dr., cercetător științific, Găină Lilia, drd., cercetător științific stagiar.

3. Concepții teoretice și metode contemporane de cercetare literară. Conducătorul proiectului: Gavrilov Anatol, dr. h., șef de sector, cercetător științific principal.

Rezultate obținute: Au fost cercetate sisteme conceptuale elaborate în anumite concepții, teorii, metode, școli: metoda structurală, școala formală rusă, psihocritica franceză, filozofia dialogului și dialogistica textului, hermeneutica ontologică, deconstructivismul, Școala de la Konstantz, New-Criticismul anglo-american, teoria empirică, teoria psihanalitică, imagologia, etnopsihologia, arhetipologia, mitocritica, dualitatea imaginii artistice în teoria lui M. Bahtin. Rezultatele cercetării au fost expuse în 122 publicații științifice (inclusiv 6 monografii, 2 culegeri). În baza cercetărilor au fost elaborate și citite noi cursuri universitare, susținute 1 teză de dr. hab. (Al. Grati), pregătite 2 teze de dr. În baza investigației *Teoria dialogică a textului literar*, Anatol Gavrilov a elaborat un nou curs universitar intitulat *Dialogistica textului*, care se predă doar la UPS „Ion Creangă”.

Componența nominală: Pavlicencu S., dr. h., cercetător științific principal, Gavrilov, A., dr. h., cercetător științific principal, Plămădeală I., dr., cercetător științific coordonator, Canțâr Gr., dr., cercetător științific superior, Apetri D., dr., cercetător științific superior, Bantoș A. dr. cercetător științific superior, Fonari V., dr. cercetător științific superior, Ghilaș A. dr. cercetător științific, Gîrlea Olesea, drd., cercetător științific stagiar.

4. Tezaurul folcloric al românilor (Basarabia, Transnistria, nordul Bucovinei, Transcarpatia). Conducătorul proiectului: Băieșu Nicolae, dr. hab., prof. univ.

Scopul proiectului a fost revalorificarea tezaurului folcloric al românilor din Basarabia, Transnistria, Nordul Bucovinei, Transcarpatia.

Proiectul a finalizat cu pregătirea unei lucrări științifice ample, fundamentale, dar și de popularizare a variatului, bogatului patrimoniu al culturii populare literare și muzicale (parțial), care a existat în trecut, există și azi la românii din zonele menționate. Lucrarea se constituie din 9 volume având fiecare câte 25-30 coli de autor. Volumele cuprind cele mai reprezentative creații etno-folclorice, care oglindesc în mod artistic, calitățile pozitive ale poporului: dragostea de viață, de muncă, libertate. Textele incluse în volume țin de toate genurile, speciile, domeniile creației noastre populare orale: folclorul sărbătorilor calendaristice, al ritualurilor de familie, proverbele, descântecele, poveștile, legendele, baladele, cântecele (istorice, epico-eroice, lirice), folclorul copiilor etc. Volumele conțin concluzii obiective privind starea folclorului odinioară și în prezent.

Componența nominală: Băieșu, N., dr. hab., cercetător științific principal, Botezatu Gr., dr. cercetător științific coordonator, Colac T., dr., cercetător științific coordonator, Graur A., dr. cercetător științific superior, Cirimpei V., dr., cercetător științific coordonator, Butnaru T., dr.,

cercetător științific superior, Mocanu M., cercetător științific, Cocieru M., cercetător științific, Ghilaș, V., dr., cercetător științific superior.

5. Identitate și globalism în literatura română postsovietică din Republica Moldova. conducător – Andrei ȚURCANU, dr. hab. conf. cercetător responsabil de sector, cercetător științific principal. Durata proiectului – 2011-2014.

Proiectul își propune următoarele **obiective**: Va fi elaborat suportul metodologic al investigării paradigmei modernismului în raport cu paradigma postmodernismului. Va fi cercetată creația de după 1990 a autorilor care au activat și în etapa premergătoare. Va fi cercetată opera acestora în contextul apariției noilor generații de scriitori (nouăzeciști și douămiiști). Va fi stabilit cadrul de interacțiune a factorilor tradiției identitare cu cei ai globalismului. Va fi definit cadrul teoretic al interferenței fluxului identitar cu tendințele de globalizare. Va fi elaborat prospectul de cercetare privind metodologia și bibliografia literaturii postsovietice din perspectiva interferențelor dintre tradiție și globalism.

Rezultatele obținute pentru anul 2011: A fost elaborat cadrul metodologic de cercetare și stabilită bibliografia autorilor și a lucrărilor critice la subiectele cercetate. Prospectul de cercetare este stabilit și au fost publicate o serie de articole la tema de cercetare. Executanții au prezentat și comunicări privind temele de cercetare, în cadrul colocviilor naționale și internaționale.

În articolele de revistă și în culegeri de critică și teorie literară, care au fost publicate au fost cercetate problemele corelației literatură –națională/ literatură universală, a dependenței factorului identitar de datele globalizării, a interdependenței idemității literare de ipseitatea impusă de factorii sociali, culturali ai postmodernității.

Componenta nominală: Țurcanu A., dr. hab., cercetător științific principal, Pânzaru S., dr. hab., consultant științific, Burlacu A., dr. hab., cercetător științific principal, Bilețchi N., m. cor., dr. hab., consultant științific, Ciocanu I., dr. hab., cercetător științific principal, Cenușă F., dr., cercetător științific superior, Roșca, T., dr., cercetător științific superior, Răileanu V., cercetător științific, Corcinschi N., dr., cercetător științific superior, Matei, C., dr., cercetător științific, Guțu M., cercetător științific.

6. Bibliografia folclorului basarabean în context general românesc și european (de la începuturi până în prezent). conducător – Tudor Colac – dr. conf. cercet., cercetător științific coordonator. Durata proiectului – 2011-2014.

Rezultatele obținute pentru anul 2011: executorii au fișat sursele bibliografice depistate, au stabilit relații de colaborare cu autorii elaborărilor existente din Republica Moldova, România, Ucraina. Au fost elaborate modele de structură ale unităților bibliografice în baza surselor bibliografice identificate. S-a purces la redactarea surselor bibliografice identificate, în paralel cu colaționarea acestora.

A fost prezentată comunicarea conducătorului proiectului dr. Tudor Colac la simpozionul „Anul bibliografic 2011” (*Recuperări bibliografice în folcloristica basarabeană*). Referitoare la strategia unitară privind selectarea și sistematizarea bibliografiei referitoare la folclorul românesc din spațiul basarabean. Proiectul în cauză contribuie la facilitarea studierii și aprofundării cunoștințelor fundamentale în domeniul patrimoniului cultural imaterial. Această strategie se referă atât la planul de lucru, cât și la procedura de aplicare în practică a acestui plan de identificare. Rezultatele științifice obținute facilitează elaborarea recomandărilor științifico-metodice de valorificare și

protejare a patrimoniului cultural imaterial, de promovare în societate a multiplelor elemente ale acestui bogat patrimoniu cultural imaterial.

Introducerea acestor cercetări prin editarea lor în circuitul bibliotecar din Republica Moldova, dar și în mediul de utilizare a calculatorului asigură viabilitatea patrimoniului cultural folcloric și servește drept sursă accesibilă pentru revalorificarea lui atât în cadrul unor manifestări publice care stipulează autenticitatea și complexitatea culturii populare, cât și în cadrul prelegerilor universitare, dar și pentru elaborarea tezelor de masterat și doctorat în domeniul folcloristicii și etnologiei.

Prin selectarea și sistematizarea bibliografiei folclorice se actualizează valoarea lucrărilor editate, evidențiindu-se rezultatele științifice teoretice fundamentale, eficiența tehnico-economică ori socială, recomandările principale vizând implementarea rezultatelor științifice aplicativ executate, importanța și impactul lor asupra dezvoltării științei, economiei și culturii naționale a Republicii Moldova.

Componența nominală: Colac, T., dr., cercetător științific coordonator, Buruiană, I., dr., cercetător științific superior, Băieșu N., dr. hab., consultant științific, Botnaru T., dr., cercetător științific superior, Botezatu Gr., dr., cercetător științific coordonator, Vasilache R., cercetător științific.

7. *Constituirea Arhivei Naționale de Folclor a Academiei de Științe a Moldovei.* conducător – Graur Ana - dr. conf., cercetător științific superior. Durata proiectului – 2011-2014.

Rezultatele obținute pentru anul 2011: În prima jumătate a anului 2011 au fost identificate sursele documentare din Republica Moldova și de peste hotarele ei. A urmat pregătirea materialelor din arhiva personală a folcloriștilor Efim Junghietu, Sergiu Moraru pentru a fi predate și depozitate în Arhiva de Folclor a AȘM.

A fost inițiată elaborarea registrului digital care conține informații privind materialele documentare și sonore și apoi avea loc completarea lui periodică. A fost pus în aplicare programul de digitizare și conservare a materialului sonor de pe benzile magnetice aflate în gestiunea Arhivei de Folclor. Executanții respectivului proiect au examinat și pregătit pentru a fi digitizate 400 de caiete-volume cu manuscrise etnofolclorice din Arhiva Științifică Centrală a AȘM și 200 de bobine cu bandă electromagnetică ale Sectorului Folcloristică. Au fost digitizate materialele sonore de pe 30 benzi magnetice și scanate 20 manuscrise cu materiale etnofolclorice.

Componența nominală: Graur A, dr., cercetător științific superior, Cocieru M., cercetător științific, Cirimpei V., dr., cercetător științific coordonator, Filip, I., cercetător științific, Ghilaș V., dr., cercetător științific superior, Sofronovici Ș., cercetător științific, Buhnă R., cercetător științific stagiar, Melnic O., cercetător științific stagiar, Șimanschi L., cercetător științific.

8. *Enciclopedia și multiculturalism în literatura română premodernă și modernă.* conducător – Cimpoi Mihai, acad., dr. hab. în filologie, șef de sector, cercetător științific principal. Durata proiectului – 2011-2014.

Proiectul își propune următoarele **obiective:** interpretarea din perspectiva multiculturalității a operelor lui Vasile Cârlova, Ioan Alexandru Brătescu-Voinești, Constantin Stere, Lucian Blaga - toate capabile să schimbe tabloul general nu doar al literaturii române, ci și cel al altor literaturi, deschizând astfel noi perspective de investigare.

Rezultatele obținute pentru anul 2011: Au fost cercetate sursele bibliografice, au fost stabilite compartimentele tematice și conținutul lor problematic. Academicianul Mihai Cimpoi a publicat studiului monografic despre poetul *Vasile Cârlova*.

La fel, s-a lucrat la definitivarea volumului colectiv *Mitropolitul Dosoftei în contextul culturii române medievale*, care urmează în timpul apropiat să fie publicat. Au fost prezentate spre publicare unele compartimente tematice aparte precum: *Între literatură și istorie; Identitate culturală și multiculturalism în literatura premodernă și modernă* (V. Alecsandri, C. Stere, L. Blaga ș.a).

Componența nominală: Cimpoi, M., acad., dr. hab., cercetător științific principal, Corbu H., acad., dr. hab., cercetător științific principal, Caraman V., dr., cercetător științific, Zavadschi A., dr., cercetător științific superior, Ciobanu, O, dr., cercetător științific, Korolevski Sv., cercetător științific, Matei V., cercetător științific, Metleaev, M., cercetător științific.

9. Principii epistemologice și orientări noi în știința literară din sec. 20. conducător – Anatol GAVRILOV, dr. hab. conf. cercet, șef de sector, cercetător științific principal. Durata proiectului – 2011-2014.

Proiectul își propune drept **scop** lărgirea și modernizarea bazei epistemologice și teoretice a cercetărilor literare din RM. În scopul accelerării integrării științei noastre literare în știința literară europeană și mondială, vor fi studiate noile principii epistemologice, concepții teoretice și concepte fundamentale în acele orientări, curente școli științifice din sec. al XX-lea care au prefigurat mutații paradigmatică în cunoașterea științifică: Școala de la Frankfurt, teoria și poetica postmodernismului, poststructuralismul american și francez, orientările sociologică, psihologică, mitologică în cercetarea literaturii.

Rezultatele obținute pentru anul 2011: Au fost reinterpretate aspecte controversate ale raporturilor de construcție cu New-Criticism-ul, evidențiate contribuțiile derridiene la retematizarea conceptelor *scriere-text figură*. A fost precizată noțiunea *ideologie* prin prisma *ideologiei vitale* ca formă neteoretică și sursă comună a ideologiilor teoretice și artistice; au fost definite structura duală a imaginii artistice și noua funcție figurativă a cuvântului – crearea imaginii *cuvântului străin*, funcția traducerii artistice la îmbogățirea și modernizarea speciilor literare în contextul receptor rezultatele și-au găsit realizarea în articole, comunicări științifice, cursuri de specializare la facultățile filologice, beneficiarii principali.

Componența nominală: Gavrilov A., dr. hab., cercetător științific principal, Apetri D., dr., cercetător științific superior, Grati A., dr. hab., cercetător științific coordonator, Plămădeală I., dr. hab., cercetător științific principal, Susanu A., cercetător științific stagiar, Anițoi G., dr., cercetător științific, Gîrlea O. dr., cercetător științific, Cogut S. dr., cercetător științific.

Programele și proiectele naționale:

1. Proiecte din cadrul programului de stat: *Biblioteca virtuală Dimitrie Cantemir*.

Conducătorul proiectului: Bantoș Ana, dr. conf. Durata: 2008-2009.

În cadrul proiectului a fost elaborată pentru prima oară o bibliotecă de tip virtual, care va înlesni considerabil munca de investigare a cercetătorilor din instituțiile academice și din cele universitare din Republica Moldova și de peste hotare. Într-un context în care accentul în investigație se pune pe confluența dintre discipline: folcloristică, sociologie, antropologie, critică, teorie și istorie literară, precum și alte domenii ale științelor socio-umane, și cele ale naturii, în general, biblioteca incluzând

opere în limba latină, română, germană și rusă este foarte utilă pentru o mai bună cunoaștere a lucrărilor lui D. Cantemir atât de către specialiști, cât și de către studenți, elevi, liceeni, dar și de publicul larg, fiind la îndemâna cadrelor didactice pentru crearea de suporturi metodice pentru învățământ și de asemenea în scopul cercetărilor științifice axate pe o tematică diversă. Biblioteca nou-creată este un instrument eficient de cunoaștere, de difuzare și de popularizare a creației scriitorului enciclopedist.

Componenta nominală: Bantoș A., dr., conducător de proiect, cercetător științific coordonator

Grati A., dr., cercetător științific superior, Hanganu A., dr., cercetător științific superior, Varzari E., dr., cercetător științific, Gîrlea O., drd., cercetător științific stagiar, Cozmulici A., drd., cercetător științific stagiar, V. Cozmulici.

2. Proiecte pentru tineri cercetători: *Proza basarabeană din secolul XX. Text, context, intertext.* Conducătorul proiectului: Burlacu Alexandru, dr. hab. prof. univ. Durata: 2008-2009.

Proiectul și-a propus realizarea unei cercetări de istorie și metodologie literară. Obiectivele acestui demers științific au fost să se studieze și să se analizeze critic operele scriitorilor basarabeni din secolul al XX-lea care au marcat canonul modernist și cel postmodernist: C. Stere, L. Donici, A. Busuioc, Vl. Beșleagă, Vl. Ioviță, V. Vasilache, I. Druță, P. Goma, N. Esinencu, S. Saka, V. Ciobanu, N. Popa, Em G. Păun. Proza a fost abordată prin prisma dialogismului, a intertextualității și a altor invocări de tehnică narativă. La final participanții au publicat 6 volume: A. Burlacu V. Beșleagă. *Po(i)etica Romanului*; Porubin L. *Taina Marelui Archimedes. Eseu despre proza lui Leon Donici*; Aliona Grati. *Romanul ca lume postbabelică. Despre dialogism, heteroglosie și carnaval*; Caraman V. *Constantin Stere. În preajma revoluției*; Alexandru Burlacu. *Vasile Vasilache. Dialogistica romanului* ; Volum colectiv, *Proza basarabeană din sec. XX. Text, context, intertext.*

Componenta nominală: Burlacu Al., dr. hab., prof. univ., cercetător științific principal, Caraman V., dr., cercetător științific superior, Grati A., dr. conf. univ., cercetător științific superior, Porubin L., dr., Evstrati C., drd., Gîrlea O., drd., Bunescu L., drd., Cartaleanu E., drd., Cogut S., drd.

Structura instituțională și eficiența ei

Centrul de Literatură și Folclor deține următoarele substructuri:

1. Sectorul de Teorie și metodologie literară (responsabil: dr. hab. Anatol Gavrilov)
2. Sectorul de literatură contemporană (responsabil dr. hab. Andrei Țurcanu)
3. Sectorul de literatură premodernă și modernă (responsabil acad., dr. hab. Mihai Cimpoi)
4. Sectorul de Folclor (responsabil dr. Iulian Filip)

2. Capacitatea instituțională și resursele

2.1. Personalul uman

Conform statelor de personal, în cadrul Centrului de Literatură și Folclor al Institutului de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei, în perioada 2007-2011, au activat **45** de persoane. Din numărul total de posturi ocupate, **30** persoane au fost angajate de bază: Anițoi Galina, Apetri Dumitru, Băieșu Nicolae, Bilețchi Nicolae, Botezatu Grigore, Burlacu Alexandru, Buruiană Ion, Caraman Vlad, Cenușă Felicia, Cimpoi Mihai, Ciobanu Olesea, Ciocanu Ion, Cirimpei Victor, Cocieru Mariana, Cogut Sergiu, Colac Tudor, Corbu Haralambie, Corcinschi Nina, Dolgan Mihail, Gavrilov Anatol, Gârlea Olesea, Filip Iulian, Korolevski Svetlana, Matei Valeriu, Plămădeală Ion, Popa Felicia, Popa Pavel, Răileanu Vitalie, Sofronovici Ștefan, Țurcanu Andrei.

Dintre acestea, **12 persoane dețin gradul științific de doctor habilitat** în filologie (Băieșu Nicolae, Bilețchi Nicolae, Burlacu Alexandru, Cimpoi Mihai, Ciocanu Ion, Corbu Haralambie, Dolgan Mihail, Gavrilov Anatol, Grati Aliona, Plămădeală Ion, Roșca Timofei, Țurcanu Andrei) și **22 persoane dețin gradul științific de doctor** în filologie (Anițoi Galina, Apetri Dumitru, Botnaru Tatiana, Botezatu Grigore, Buruiană Ion, Caraman Vlad, Cenușă Felicia, Chiper Grigore, Ciobanu Olesea, Cirimpei Victor, Cogut Sergiu, Colac Tudor, Corcinschi Nina, Ghilaș Victor, Gârlea Olesea, Filip Iulian, Matei Claudia, Porubin Lilia, Potâng Tatiana, Șleahtițchi Maria, Zaharia Viorica, Zavadschi Ala).

În perioada supusă evaluării, Institutul de Filologie a avut **38 doctoranzi**, dintre care, **22 la specialitatea: 10.01.01 – Literatura română** (Caraman Viorica, Adam Irina, Cojocaru Dana, Corcodei Rodica, Franț Lilia, Gore Olga, Gondiu Olga, Cozmulici Alisa, Taburceanu Polina, Toderăș Victoria, Vîntu Anatol, Nicu Ghenadie, Găină Lilia, Prodan Diana, Savca Inga, Șimanschi Ludmila, Mititelu Oxana, Vîntu Victoria, Luchianov Elena, Cuțitaru Natalia, Răducan Puiu, Pleșca Semion); **10 la specialitatea 10.01.08 – Teoria literaturii** (Baculea Maria, Evstrati Cristina, Gârlea Olesea, Grâu Natalia, Mustea Angela, Toderița Diana, Cogut Sergiu, Alexanchin Lidia, Robu Cristina, Susanu Aliona); **6 la specialitatea 10.01.08 – Folcloristică** (Guțan Lilia, Ionaș Silvia, Lopotenco Tatiana, Pasat Angela, Sofronovici Ștefan, Pletosu Victor).

Dintre aceștia, au susținut teza de doctor în filologie următoarele persoane: Vîntu Anatol (2009), Taburceanu Polina (2010), Gârlea Olesea (2011), Cogut Sergiu (2012).

Titlul de conferențiar cercetător le-a fost acordat următoarelor persoane: Cenușă F. (2007), Canțâr Gr., (2007), Apetri D. (2007), Graur A. (2007), Corcinschi N. (2011).

Rezultatele cercetării, calitatea, eficiența, relevanța, impactul

În perioada evaluată, cercetătorii științifici ai Centrului de Literatură și Folclor au realizat **527 publicații în țară și 61 publicații în străinătate**. Numărul integral de publicații ale colaboratorilor organizației este **588 lucrări**. Dintre acestea, 41 sunt monografiile (11 în străinătate și 30 în țară), 4 – capitole în monografiile (2 în străinătate și 2 în țară), 4 articole în 3 reviste editate în străinătate (Anuarul Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Categoria B, Revista „Danubius”, categoria C, revista „Studia Universitatis „Petru Maior”, seria Phylologia”, categoria B) 277 articole în reviste naționale de categoria B și C, 42 de articole editate în culegeri din străinătate și 207 articole în culegeri naționale, 4 publicații științifice electronice (2 în țară și 2 în străinătate). Din motive binecunoscute, colaboratorii instituției evaluate nu au publicat articole în reviste ISI și în reviste naționale de categoria A. Pe lângă aceasta, au mai fost publicate un șir de articole de critică și istorie literară (cca 25) în reviste din România, care nu sunt incluse în lista revistelor evaluate de către Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS) al României <http://www.cncs-nrc.ro/evaluarea-publicatiilor-stiintifice>.

Cele mai multe participări, culegeri de articole și monografiile sunt semnate de academicianul Mihai Cimpoi, căruia, în această perioadă, i s-a acordat și titlul Doctor Honoris Causa de către trei universități din România: Universitatea „Danubius” din Galați (2007), Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad (2007), Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava (2008).

Totodată, V.Matei a fost ales în anul 2011 membru de onoare al Academiei Române.

Dintre publicațiile de performanță ale organizației pot fi numite: *Dicționarul general al literaturii române*, la realizarea căruia a participat academicianul M. Cimpoi și alți cercetători ai Institutului în cadrul Acordului de colaborare dintre Academia Română și Academia de Științe a Moldovei; Culegerile de articole editate de academicianul M. Cimpoi în România: *Sfinte firi vizionare* (București, 2007), *Critice, vol. VII. Șansa cercului* (Târgoviște, 2008), *Critice VIII* (Craiova, 2009).

De asemenea, trebuie menționat dicționarul elaborat de Tudor Colac, *Cinegetica. Dicționar explicativ ilustrat*, Chișinău: Grafema Libris SRL, 2010.

La Salonul Internațional de Carte, Chișinău, 2008, acad.Dolgan M. i s-a conferit premiul Ministerului Educației și Tineretului al RM pentru volumul de articole științifice „Eminesciune.Vierene. Druțiene”. Pe lângă aceasta, Răileanu V. a obținut Premiul special „Disocieri literare” la Salonul Internațional de Carte, ediția a 20-a, consacrată Anului Grigore Vieru, Chișinău, 31 august–3 septembrie 2011. Comisia specializată de evaluare a considerat că aceste premii, obținute la saloane/târguri de carte, pot fi echivalate cu distincțiile (medalii) oferite în cadrul saloanelor de inventică (vezi Fișa de evaluare, p.3.2.6)

Cercetătorii științifici principali ai instituției, dr. hab. A. Burlacu și dr. hab. A. Grati au publicat materiale la tema de cercetare în monografia *Concepte în mișcare – studii despre stadiul actual al criticii și istoriei literare românești* (prefață: dr., prof. Dan Mănuță), București: Editura Academiei Române, 2010.

Două volume de texte folclorice și literare sunt prefațate de colaboratorii Centrului de Literatură și Folclor dr. hab. A. Grati, dr. T. Colac și dr. V. Cirimpei, publicate la o editură din Moscova în cadrul unui proiect al *Fondului interstatal al colaborării umanitare dintre țările-*

membre CSI (Межгосударственный фонд гуманитарного сотрудничества государств – участников СНГ).

Colaboratorii sectorului de Folclor și cercetătorii Institutului Patrimoniului Cultural al AȘM au publicat 24 de articole în cadrul proiectului comun cu Institutul de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu” al Academiei Române, intitulat *Procese de modernizare a patrimoniului cultural imaterial din România și Republica Moldova. Fenomenul folclorismului și creația tradițională muzicală și literară* (2008-2012).

De asemenea, cercetătorul științific principal, dr. hab. A. Grati și cercetătorul coordonator, dr. N. Corcinschi au participat la mai multe conferințe și simpozioane internaționale în România, cu prezentarea orală a comunicărilor și publicarea lor ulterioară, precum și a altor articole științifice în reviste de specialitate. Dr. hab. A. Grati este coordonator (împreună cu dr., prof.univ. I. Derdișan) și coautor al volumelor *Cultură – Identitate – Globalizare* (1, 2), care au apărut la Editura Universității din Oradea în anii 2010 – 2011. Aceleași cercetătoare sunt responsabile de rubricile de critică literară la revistele Timpul (Iași) – A. Grati și Argeș (Pitești) – N. Corcinschi. Dr. hab. A. Grati este corespondent și membru al colegiului de redacție la revistele științifice *Cultura media* (Timișoara) și *Analele Universității din Oradea*, Fascicula Limba și Literatura Română.

Alte publicații ale colaboratorilor organizației, precum și rezultatele științifice de performanță înregistrate în perioada evaluată au fost reflectate în compartimentul I al raportului (vezi Cadrul tematic și instituțional de cercetare).

Cercetătorii din domeniul literaturii și folclorului au investigat teme actuale în cadrul proiectelor instituționale și internaționale, fapt ce le-a permis unora dintre ei să participe la conferințe internaționale și să publice rezultatele cercetărilor, în special în România, dar și în Italia (acad. M. Cimpoi, acad. M. Dolgan), Franța (N. Corcinschi), Rusia (acad. H. Corbu, dr. hab. A. Grati, dr. O. Gârlea), Kazahstan (M. Metleeva).

În perioada evaluată, colaboratorii organizației au organizat 36 de manifestări științifice naționale și naționale cu participare internațională, în cadrul cărora au fost diseminate rezultatele cercetării membrilor instituției. În perioada 2007-2011, personalul științifico-didactic al instituției a publicat **369 de articole de popularizare a științei** în diverse ziare și reviste din Republica Moldova. De asemenea, în perioada evaluată, membrii Institutului de Filologie au avut **1514 de participări la emisiuni** radio și TV consacrate științei.

3. Cooperare în cadrul național

În perioada evaluată, s-a constatat o desfășurată activitate conexasă, realizată prin colaborări de parteneriat cu Instituțiile superioare de învățământ (USM, UPS „Ion Creangă”, UnAȘM, Tele, Radio Moldova ș.a.), acestea fiind canalele funcționale de promovare a realizărilor științifice în domeniul literaturii și al folclorului și contribuind de asemenea la procesul de recunoaștere și validitate a investigațiilor științifice. Angajații instituției (M. Cimpoi, A. Gavrilov, A. Burlacu, N. Corcinschi, A. Grati) s-au afirmat și și-au dobândit recunoașterea în calitate de foarte buni profesori universitari.

În perioada 2007-2011, personalul științifico-didactic al instituției evaluate nu a elaborat nici un manual pentru învățământul universitar în domeniul literaturii. Prof. univ. Pavlicenco S. este

autorul a **3 manuale de literatură universală** pentru clasele de liceu: Pavlicenco S., *Literatura universală. Manual pentru liceele cu profil umanistic. Clasa a X-a*. Chișinău: Litera, 2007; Pavlicenco S., *Literatura universală. Manual pentru liceele cu profil umanistic. Clasa a XI-a*, Chișinău: Litera, 2008; Pavlicenco S., *Literatura universală. Manual pentru clasele X- XII cu profil umanistic* (ed. a II-a), Chișinău: Litera, 2009).

De asemenea, personalul științifico-didactic al instituției evaluate a elaborat **4 lucrări metodice**: Canțâr Gr., *Teoria intertextualității*, Chișinău: UST, 2009; Grati A., *Paul Goma. Inițieri în textul literar*, Chișinău: Arc, 2011; Grati A., *Fenomenul literar postmodernist (note de curs)*, Chișinău: Garamond, 2011; Zaharia V., *Note de curs la teoria literaturii*, Chișinău, Garamond, 2011.

În perioada evaluată, din numărul total de cercetători științifici ai instituției, **16 au fost conducători ai tezelor de licență și de masterat** susținute în diverse instituții superioare de învățământ din Republica Moldova (Apetri D., Bantș A., Canțâr Gr., Cimpoi M., Ciocanu I., Pavlicenco S., Gavrilov A., Grati A., Burlacu Al., Bilețchi N., Caraman V., Dolgan M., Corcinschi N., Korolevschi S., Țurcanu A.). Din numărul total de cercetători științifici ai instituției, **8 au fost conducători științifici ai tezelor de doctor** susținute (Băieșu N., Burlacu Al., Cimpoi M., Ciocanu I., Dolgan M., Gavrilov A., Pavlicenco S., Pânzaru S.) și **2 au fost consultanți științifici ai tezelor de doctor habilitat** susținute (Bilețchi N., Burlacu Al.).

Cooperarea în cadrul național s-a realizat prin participarea angajaților instituției la elaborarea actelor normative și în activități de consultanță. În perioada 2007-2011, personalul didactico-științific al instituției evaluate a redactat **6 avize la proiecte de legi** (Aviz la proiectul Codul educației al Republicii Moldova (2010), executant IFAȘM; Aviz la proiectul de Guvern cu privire la monedele jubiliare (2010), executant IFAȘM; Aviz la proiectul de Guvern cu privire la monedele jubiliare (2011), executant IFAȘM; Aviz la proiectul de lege al Parlamentului Republicii Moldova și la proiectul de hotărâre al Guvernului „Pentru retragerea unor rezerve formulare la Acordul privind colaborarea umanitară a statelor-membre ale Comunității Statelor Independente” (2011), executant IFAȘM; Aviz la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la declararea anului 2012 „Anul Spiridon Vangheli” (2011), executant IFAȘM; Aviz la proiectul de Guvern „Cu privire la instituirea zilei naționale a culturii” (2011), executant IFAȘM). De asemenea, în perioada evaluată, Institutul de Filologie a elaborat **3 proiecte de hotărâri pentru Guvern** (Proiect de hotărâre cu privire la sărbătorirea jubileului de 80 de ani ai scriitorului Ion Druță (2007), executant IFAȘM; Proiect de hotărâre „Elaborarea și editarea operei complete a lui Grigore Vieru” (2011), executant IFAȘM; Proiect de hotărâre „Edificarea bustului A. Păunescu”, (2011), executant IFAȘM).

4. Cooperare internațională

Cooperarea internațională a cercetătorilor din domeniul literaturii și folclorului este insuficient reflectată în Raportul de autoevaluare al Instituției. Activitățile întreprinse în acest scop sunt, prin urmare, sumare.

Menționăm participarea angajaților Instituției la conferințe internaționale și publicarea rezultatelor cercetărilor în reviste sau culegeri din România, dar și din Italia (acad. M. Cimpoi, acad. M. Dolgan), Franța (N. Corcinschi), Rusia (acad. H. Corbu, dr. hab. A. Grati, dr. O. Gârlea) și Kazahstan (M. Metleaeva) .

În cadrul **Acordului de colaborare** dintre Academia Română și Academia de Științe a Moldovei au fost lansate proiecte de colaborare științifică. Astfel, acad. M.Cimpoi și alți cercetători ai Institutului au participat și participă la realizarea *Dicționarului general al literaturii române*, iar colaboratorii sectorului de Folclor și cercetători ai Institutului Patrimoniului Cultural al AȘM au realizat un proiect comun cu Institutul de Etnografie și Folclor “C.Brăiloiu” al Academiei Române, intitulat *Procese de modernizare a patrimoniului cultural imaterial din România și Republica Moldova. Fenomenul folclorismului și creația tradițională muzicală și literară* (pe perioada 2008-2012).

În raportul de autoevaluare al Institutului de Filologie sunt numite și alte acorduri cu universități din România (Universitatea “Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Litere a Universității din Brașov), Franța (Universitatea “Victor Segalen”, Bordeaux), precum și cu o editură din Moscova în cadrul Proiectului interstatal al colaborării umane dintre țările-membre CSI.

Un alt proiect ce antrenează colaborarea cu cercetătorii din România și Ucraina este ***Bibliografia folclorului basarabean în context general românesc și european (de la începuturi până în prezent)***. Conducătorul proiectului este Tudor Colac, dr. conf. cercet., cercetător științific coordonator. Durata proiectului – 2011-2014.

Un aspect al colaborării internaționale îl constituie **pregătirea tinerilor cercetători** în cadrul centrelor științifice internaționale: Cristina Robu este doctoranda Institutului de Filologie, anul II, specialitatea Teoria literaturii, cu tema de cercetare: *Personajul dedublat în literatura contemporană* (conducător științific: dr. hab. A. Burlacu). Doctoranda a realizat 2 stagii de studii în Canada, în perioada 8 octombrie 2011 – 8 decembrie 2011 la Centre de Recherche Interuniversitaire sur la Littérature et la Culture Québécoises (CRILCQ) la Universitatea din Montreal, Facultatea de Litere, Québec.

Doctoranda din România Raluca-Aurora Mateș a scris teza de doctor în filologie *Simbolistica romanului sadovenian. O viziune arhetipală*, (conducător științific dr. hab. Sava Pânzaru), care a fost susținută în anul 2008 la Institutul de Filologie al AȘM.

Dr. hab. Aliona Grati a participat în calitate de referent la teza de doctor a Lidiei Carmen Pircă (tema: „Magda Isanos – creație și destin”), care a fost susținută în România (Universitatea Lucia Blaga din Sibiu).

Academicianul Mihai Cimpoi a fost antrenat, de mai multe ori, în calitate de expert (membru al comitetului de program) al manifestărilor științifice din România (președinte al juriului Concursului național de Literatură „Moștenirea Văcăreștilor” ediția a XLII-A, Târgoviște 1-2 octombrie 2010; președinte al juriului Concursului național de Literatură „Moștenirea Văcăreștilor” ediția a XLI-A Târgoviște 5-7 noiembrie 2009; președinte al juriului Concursului național de Literatură „Moștenirea Văcăreștilor” ediția a XL-A, Târgoviște 6-7 noiembrie 2008). De asemenea, academicianul Mihai Cimpoi a fost invitat să țină un raport în plen la conferința „Vasile Cârlova – mitul poetului tânăr în cadrul concursului național de Literatură „Moștenirea Văcăreștilor” ediția a XLII-A, Târgoviște 1-2 octombrie 2010.

În perioada evaluată a avut loc și o lansare de carte în România, datorată, de asemenea, academicianului Mihai Cimpoi, care și-a prezentat, în cadrul Concursului Național de literatură

„Moștenirea Văcăreștilor”, ediția a XLIII-A, Târgoviște 2011, studiul monografic *Ion Alexandru. Brătescu-Voinești Prefacerea firii*.

În Raportul de autoevaluare nu sunt indicate comunicările științifice ale cercetătorilor de la Simpozionul internațional „Români majoritari/români minoritari: interferențe și coabitări lingvistice, literare și etnologice”, care a avut loc la Institutul de Filologie al Academiei Române, Iași, 19-21 septembrie 2007. Noi am inclus aceste comunicări la rubrica „Comunicări orale la conferințe internaționale” (p.2.2.5, Fișa de evaluare, indicator II.)

5. Obiecțiile și recomandările Comisiei specializate pentru Planul de acțiuni

În urma analizei Raportului de autoevaluare a Institutului de Filologie al AȘM și a activității științifice și de cercetare a instituției evaluate, membrii Comisiei pe profilul „Literatura română și folclorul din Moldova” au formulat următoarele obiecții și recomandări:

- Cercetătorii care prezintă comunicări la conferințe internaționale ce au loc peste hotare sau care publică articole și monografii în alte țări sunt extrem de puțini. De cele mai multe ori, publicarea se limitează la prefețe, biobibliografii, omagii de 2-4 pagini sau în ziare și reviste care nu sunt acreditate ca „științifice”, iar participarea în componența comitetului de program la manifestații științifice peste hotare nu este demonstrată, cel puțin la momentul evaluării.
- Activitatea instituției evaluate reflectă insuficient realizarea unor proiecte comune ale „capilor de școală” și ale cercetătorilor consacrați cu tinerii și chiar începătorii cercetători. Ar fi de dorit să se realizeze monografii în care diversele capitole să fie lucrate în colaborare, căci acest tip de produse lipsesc definitiv din palmaresul compartimentului.
- Culegerile de articole tematice ar putea fi elaborate în formula de colaborare sugerată mai sus, ceea ce ar permite inserarea componentei dialogului opinabil sau a discuției în contradictoriu dintre generații sau dintre promotorii diferitor puncte de vedere.
- Se impune necesitatea explorării posibilităților oferite de noile tehnologii informaționale (în special aici și-ar aduce contribuția tinerii cercetători) în vederea promovării rezultatelor cercetărilor prin mijloace electronice. În acest sens, plasarea a doar 4 articole în revistele online este absolut insuficientă dacă luăm în calcul potențialul tinerilor cercetători.
- Considerăm că instituția evaluată ar putea să-și mărească punctajul la indicatorul „Relevanța economică” dacă ar avea colaborări cu editurile din R. Moldova, unde și-ar edita cărțile/cercetările sub formă de „proză științifică” sau eseu de popularizare a științei.
- Colaborările internaționale ale instituției evaluate sunt axate, preponderent, pe cooperarea cu România, fiind complet ignorat spațiul est-european și cel central-european, care pot genera parteneriate generoase (proiecte, publicații, conferințe) datorate intereselor și problemelor comune.
- Colaborarea angajaților instituției evaluate cu fundațiile politice străine, ONG-urile, ambasadele, institutele culturale este, de asemenea, absentă. Acest tip de cooperare în cadrul național poate fi plin de beneficii, întrucât cercetătorii instituției ar putea elabora concepții, strategii sau rapoarte naționale la solicitarea acestora.

6. Concluzia de ansamblu a Comisiei specializate

Examinarea și estimarea Raportului de autoevaluare pe durata anilor 2007 – 2011 a Institutului de Filologie al AȘM, Profilul: Literatura româna și folclorul literar românesc din Moldova în context European, precum și a unor acte și materiale, puse la îndemână de către angajații responsabili ne-au permis să urmărim întregul parcurs al activității științifice și a celei colaterale, realizată de membrii titulari ai Institutului, precum și a angajaților prin cumul. Diversitatea și, în mare măsură, complexitatea activităților certifică un nivel modernizat de structură instituțională, precum și un nivel susținut al cercetărilor științifice realizate de către membrii profilului de folclor și literatură. O pondere substanțială pentru contextual actual o are contribuția eficientă a acestor realizări la asigurarea evolutivă a societății în planul dinamicii progresiste a culturii și științei filologice contribuabile la prosperitatea și recunoașterea republicii în context european. Aceasta a determinat optica evaluativă acceptată.

Substructurile Centrului de Literatură și Folclor (sectoarele) si-au axat direcțiile de cercetare pe domenii de elită din știința filologică: teorie și metodologie literară; probleme definitorii a literaturii contemporane; revalorificarea literaturii premoderne și moderne și valorificarea folclorului din spațiul basarabean. Examinarea tematicii rapoartelor și comunicărilor științifice, precum și analiza problemelor aflate în interesul autorilor de studii și monografii științifice ne-a convins că managerii acestor substructuri monitorizează în cunoștință de cauză activitatea cercetătorilor, majoritatea abordând aspecte, probleme și teme în funcție de orientările directorii fixate. Mai mult, este relevantă utilitatea abordării unei tematici circumscrise arealului specific al spațiului cultural și spirit ual al Republicii. De aici și importanța recunoașterii în plan național și, parțial, internațional, al eficienței acestor cercetări. Teme care pun în valoare contribuția unor personalități culturale și literare basarabene la procesul evolutiv al literaturii române și al folclorului basarabean, unele aproape că scoase din anonimat (Pan Halippa, Ion Buzdugan, C. Stere ș.a.) or cele ce revalorifică aspecte definitorii ale creației scriitorilor basarabeni, aplicând un instrumentar modern și repunându-i astfel în adevărata lumină a valorii pe care o reprezintă, sunt cele reprezentative pentru direcțiile investigaționale ale profilului vizat. În acest plan investigațiile se înscriu în direcțiile strategice determinate de Acordul de parteneriat dintre Guvern și Academia de Științe a Moldovei.

Numeric, prin studiile realizate, preponderența abordării monografice, se impune, în continuare autoritatea și contribuția științifică a șefilor de școală din sectoarele numite: M. Cimpoi, N. Băieșu și V. Cirimpei, A. Gavrilov, regretatul M. Dolgan, A. Burlacu, A. Țurcanu, I. Plămădeală, A. Grati și N. Corcinschi, ce au elaborat studii și monografii fundamentale în domeniu. Despre acest nivel calitativ vorbesc monografiile și culegerile de articole și studii care promovează abordări științifice la nivelul celor în vogă în știința filologică europeană, dar care, spre regret aparțin doar cercetătorilor de prim rang. Trebuie remarcat faptul că mentorii instituției depun eforturi considerabile pentru a fixa știința filologică din Republică pe valul european și, în același timp, pentru a pregăti noua generație de cercetători care să mențină acest nivel.

Dintre evidențele relevante am remarca cantitatea impresionantă a articolelor înserate în culegeri și revistele de prestigiu din țară, ceea ce adevărește atât calitatea cât și nivelul de recunoaștere a calității investigațiilor efectuate. Totuși, considerăm că cercetătorii instituției ignoră posibilitățile oferite de noile tehnologii informaționale (reviste on-line, baze de date, platforme editoriale, portaluri inteligente, foruri științifice on-line etc), ce ar spori considerabil capacitatea de promovare a rezultatelor cercetărilor.

Apreciem numărul satisfăcător al manifestărilor la care au participat membrii sectoarelor. Profilul vizat este unul competitiv în plan național și grație faptului că a desfășurat pe durata evaluării câteva manifestări științifice de mare amploare, unele devenite o prestigioasă tradiție, cum este Colocviul tradițional „Filologia modernă: realizări și perspective în context european”, mesele rotunde tematice, sesiunile omagiale. În acest sens contribuția substanțială au avut-o Direcția Institutului,, șefii sectoarelor și animatorii consacrați ai spiritului filologic.

În perioada evaluată s-a constatat o desfășurată activitate conexă, realizată prin colaborări de parteneriat cu Instituțiile superioare de învățământ (USM, UPS „Ion Creangă”, UnAȘM, Tele, Radio Moldova ș.a.), acestea fiind canalele funcționale de promovare a realizărilor științifice în domeniul literaturii și al folclorului ce contribuie în mod eficace la procesul de recunoaștere și validitate a investigațiilor științifice. M. Cimpoi, A. Gavrilov, A. Burlacu, N. Corcinschi, A. Grati s-au afirmat și și-au dobândit recunoașterea în calitate de foarte buni profesori universitari. În acest sens, ar fi necesar să fie antrenați mai activ și tinerii cercetători, realizările cărora, și în publicații, sunt încă destul de modeste.

În concluzii, menționăm că activitatea științifică și de cercetare a Institutului de Filologie, profilul „Literatura română și folclorul din Moldova”, poate fi pozitiv apreciată. Reieșind din punctajul acumulat, profilului de cercetare evaluat i se poate da următoarea apreciere a performanței: suficient. Membrii comisiei specializate propun, în unanimitate, acreditarea instituției pe profilul „Literatura română și folclorul din Moldova”.

Punctaj total: $50+35+30+38+20+28+5+31+9+6=252$

$252: 600 \times 100 \% = 42,0\%$

Reieșind din punctajul acumulat, profilului de cercetare evaluat i se poate da următoarea apreciere a performanței: suficient.

Cioci Tatiana, dr.hab., conf univ.

Ghilaș Ana, dr.conf.univ.

Cristei Tamara, dr., conf.univ.